

Folketingets Energi-, Forsynings- og Klimaudvalg
Christiansborg

5. november 2018

Svar på Energi-, Forsynings- og Klimaudvalgets samrådsspørgsmål nr. B (Alm. del) af 2. oktober 2018 stillet efter ønske fra Rasmus Nordqvist (ALT) og Christian Poll (ALT)

Spørgsmål

Vil ministrene redegøre for deres refleksioner og overvejelser om ”post-vækst økonomi” på baggrund af et nyligt opråb fra 236 forskere om at gøre op med BNP som den primære målestok for samfundsmæssig udvikling? Emnet har også været sat dagsordenen af fem politiske grupper i Europa-Parlamentet til en konference, som blev åbnet af konkurrencekommissær Margrethe Vestager. Der henvises til debatindlægget i Politiken den 17. september 2018: ”Over 200 forskere i opråb: Europa, det er på tide, at vi bliver uafhængige af vækst” (<https://politiken.dk/debat/debatindlaeg/art6702307/Europa-det-er-p%C3%A5-tide-at-vi-bliver-uafh%C3%A6ngige-af-v%C3%A6kst>) og materiale om konferencen ”Post-Growth 2018 Conference, 18.-19. september i Bruxelles” (<https://www.postgrowth2018.eu/>).

Svar

Det talte ord er gældende.

- Tak for spørgsmål B og C, som jeg har glædet mig til at besvare. Der er et vist overlap mellem spørgsmålene, så jeg vil først starte med at kommentere indlægget fra forskergruppen, for derefter i næste spørgsmål at vende mig mere direkte imod, hvad vi rent faktisk gør i forhold til den grønne omstilling.
- Det vil nok ikke overraske, at jeg hverken deler forskernes vurdering af betydningen af økonomisk vækst eller deres konkrete forslag, ligesom jeg er uenig i, at de europæiske lande har et så ensidigt fokus på økonomisk vækst, og at vi skulle være blinde overfor de udfordringer, der har ledsaget den økonomiske fremgang og som jo i øvrigt også er globale udfordringer.
- Som jeg læser forskergruppens indlæg er det først og fremmest en holdningstilkendegivelse fremfor et forskningsbaseret bidrag. Artiklen indeholder mange postulater, og jeg kan ikke komme ind på dem alle i første omgang. Lad mig derfor blot forholde mig til den overordnede holdning i indlægget: At der er en fundamental modsætning mellem økonomisk vækst og bæredygtighed. At det er ”et enten eller”. Den holdning deler jeg ikke.

- Det er ikke uden grund, at økonomisk vækst har været i centrum for diskussionerne om vores samfundsudvikling i årtier.
- Det skyldes helt enkelt, at økonomisk vækst har skabt meget stor fremgang i levestandard og levevilkår for rigtig mange mennesker. Det har først gjort sig gældende i Europa og andre industrialiserede lande, men det har også i de seneste årtier spredt sig til store dele af verden fx meget store lande som Indien og Kina.
- Selvom der fortsat er betydelige forskelle mellem landene, så har der været tale om meget store økonomiske fremskridt. Millioner af mennesker har løftet sig ud af fattigdom og endnu flere har fået forbedrede levevilkår.
- Der er da heller ikke nogen tvivl om, at denne fremgang har været ledsaget af en stigende forurening og en tiltagende klimaudfordring.
- Det er presserende udfordringer, der selvfølgelig er højt på den internationale dagsorden og bl.a. afspejlet i FN's 17 verdensmål for bæredygtig udvikling.
- Jeg synes, at det er meget sigende for forskernes tilgang – eller rettere holdning til udfordringerne, at de skriver: *"Selv FN's nye bæredygtigheds mål taler om økonomisk vækst som et mål for alle lande uanset den fundamentale modsætning mellem vækst og bæredygtighed"*.
- Den holdning deler jeg ikke. Der behøver ikke, at være en modsætning mellem de to ting. Det er selvfølgelig klart, at hvis vi ikke tager nye teknologier i brug, så vil udfordringerne tiltage med stigende økonomisk fremgang. Men det er jo bl.a. i nye teknologier at løsningerne ligger.
- Og helt lavpraktisk, hvad er det grundlæggende vi taler om, når forskerne, ønsker et samfund uden økonomisk vækst?
- Hvis vi ikke har økonomisk vækst vil beskæftigelsen falde og arbejdsløsheden stige, fordi vi løbende har stigende produktivitet. Hertil kommer at vi med en stigende befolkning globalt vil blive stadig flere til at deles om det samme.
- Det forholder sig jo ikke sådan, som forskerne skriver, at nye teknologier medfører "afskedigelser af massevis af arbejdere". Den teknologiske udvikling – vi hidtil har gennemløbet – har jo ikke samlet set skabt færre job – tværtimod. Den har været ledsaget af stigende beskæftigelse. Det skyldes helt grundlæggende, at der ikke er et loft over, hvor høj beskæftigelsen kan blive. På sigt er beskæftigelsen alene begrænset af arbejdsstyrkens størrelse.
- En høj beskæftigelse er fundamentet for vores økonomier – både for den enkeltes indkomst og for vores mulighed for at finansiere den offentlige service.

- Det forhold, at Danmark i dag har sunde offentlige finanser og et finanspolitisk råderum, der blandt andet kan anvendes til nye tiltag og initiativer, skyldes i høj grad, at vi de seneste årtier har gennemført arbejdsmarkeds- og struktur-reformer.
- Reformer, der har sikret, at langt flere er kommet i beskæftigelse og at ledigheden er nedbragt til et lavt niveau.
- Uden disse reform ville de offentlige finanser være svækkede – og vi ville før eller siden være tvunget til offentlige besparelser, stigende skatter eller en kombination – og vi ville have langt vanskeligere ved at tage de initiativer, som også er nødvendige i forhold til at skabe et mere bæredygtigt samfund.
- Så blot for at opsummere – det er ikke ”et enten eller” – det er ”et både og”.
- Økonomisk vækst og stigende beskæftigelse kommer ikke blot den enkelte til gode. Det giver os også som samfund større frihedsgrader og bedre muligheder for at håndtere de udfordring, der følger med den økonomiske fremgang. Udfordringer, som Danmark vel at mærke løbende har søgt at håndtere.
- Før sommer indgik vi et historisk bredt Energiforlig, der rækker mange år frem, og seneste har regeringen fremsat et Klima- og Luftudspil bl.a. med et ambitiøst mål om et Danmark uden benzin- og dieslbiler.

**Svar på Energi-, Forsynings- og Klimaudvalgets
samrådsspørgsmål nr. C (Alm. del) af 12. oktober 2018 stillet efter
ønske fra Rasmus Nordqvist (ALT) og Christian Poll (ALT)**

Spørgsmål

Hvad kan Danmark og EU gøre for at sikre, at ensidig fokus på kortsigtet økonomisk BNP-vækst ikke undergraver den langsigtede udvikling i Danmark og EU, hvor vi nu overskrider det forsvarlige råderum for menneskehedens aktiviteter på planeten, samtidig med at der ikke er tegn på, at de økonomiske aktiviteter bliver afkoblet fra ressourceforbruget eller forureningen i noget nær det påkrævede omfang?

Svar

Det talte ord er gældende.

- Danmark er et af de absolut mest ambitiøse lande i verden når det kommer til den grønne omstilling. Og det er vi vel at mærke samtidig med, at vi også har fokus på at løfte væksten, så vi som samfund fælles bliver rigere.
- Danmark er internationalt anerkendt som et foregangsland inden for energi og klima, og det skal vi blive ved med at være. Men det er vigtigt at understrege, at Danmark kun er et forgangsland, hvis den grønne omstilling beviseligt er omkostningseffektiv og understøtter vækst, konkurrenceevne og beskæftigelse. Ellers vil ingen ønske at følge vores eksempel.
- Udgangspunkt for regeringen er derfor, at hensynet til danske arbejdspladser og konkurrenceevne går hånd i hånd med hensynet til klima og miljø.
- Samtidig er det vigtigt for regeringen indrette klimaindsatsen, så den er fleksibel og robust i forhold til den økonomiske og teknologiske udvikling.
- Der skal ikke herske nogen tvivl om, at regeringen både nationalt og internationalt arbejder for at kunne indfri Paris-aftalens ambitiøse målsætninger.
- Som en del af EU's samlede klimapolitik har Danmark fx påtaget sig et reduktionsmål på 39 pct. i 2030 uden for kvotesektoren. Det er et af de højeste mål i EU, som samlet skal reducere i ikke-kvotesektoren med 30 pct. i forhold til 2005.
- Det er således både ambitiøst set med nationale briller, men også ambitiøst set med internationale briller. Og det bidrager til det fælles reduktionsmål for EU's samlede drivhusgasudledninger som er meldt ind til Paris-aftalen – nemlig en reduktion på 40 pct. i 2030 set i forhold til 1990.

- Senest har regeringen sammen med alle folketingets partier med energiaftalen vist, hvordan vi også på energiområdet er parate til at gå forrest i kampen mod klimaudfordringerne.
- Med energiaftalen forventer vi at få en andel af vedvarende energi i elforbruget på over 100 pct. i 2030 og, at mindst 90 pct. af fjernvarmebruget er baseret på andre energiformer end kul, olie og gas i 2030.
- Samtidig tager vi med aftalen vigtige skridt mod en rent markedsdrevet grøn energisektor, hvor øget konkurrence skal sikre, at markedet leverer de bedste og mest attraktive løsninger for den grønne omstilling til gavn for forbrugere og samfund.
- Det er også værd at fremhæve, at det danske energiforbrug faktisk har ligget relativt stabilt siden 1980'erne, mens væksten i perioden har været betydelig. Man kan således sige, at vi i Danmark har afkoblet energiforbruget fra væksten. Det skal bl.a. ses i lyset af, at energieffektiviteten er steget markant. Samtidig er sammensætningen af energiforbruget ændret betydeligt, idet vedvarende energi nu udgør ca. 39 pct. og at vi i 2030 sigter efter 55 pct.
- Også udledningen af drivhusgasser er afkoblet fra væksten. Men det er ikke nok at afkoble, vi skal også reducere. Med Regeringens Klima- og Luftudspil er Danmark godt på vej mod at opfylde sit klimamål i EU i 2030 for ikke-kvotebelagte udledninger.
- Der er for mig at se ingen modstrid mellem at føre en ansvarlig økonomisk politik og at have ambitiøse mål for den grønne omstilling. Det er tværtimod en nødvendighed med holdbar økonomisk vækst for at have en holdbar grøn omstilling.
- Tak for ordet.